

Asia: VN/5468/2020

Kaupan toimialan tulevaisuusselonteko

Kaupan tulevaisuusselonteon sisältö kehittämisselontekoon

1. Mitä sisältöjä ja niihin liittyviä konkreettisia kehittämisselontekoja/ostoja kaupan tulevaisuusselonteon tulisi mielestänne sisältää? Esitetyt sisällöt sekä kehittämisselontekot ja ostot pyydetään perustelemaan.

Ehdotuksenne ja näkökulmanne voivat pohjautua myös työ- ja elinkeinoministeriön esivalmistelussa tunnistettuihin sisältöehdotuksiin (liite 1). Myös tässä kohdin pyydetään sisältöihin kehittämisselontekoja ja ostoja perusteluineen.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston näkemyksen mukaan kaupan toimialan tulevaisuusselontekossa on nostettu asioita monipuolisesti esille, ja virastolla ei ole tässä vaiheessa esittää uusia sisältöehdotuksia.

Kaupan toimialan muutoksesta

2. Mitkä ovat mielestänne keskeisimmät konkreettiset toimet, joilla valtiovalta voi vastata kaupan toimialan rakennemuutokseen Suomessa?

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tulee tunnistaa ja kieltää vahingolliset kilpailunrajoitukset, jotka voivat digitalisaation ja alustatalousjärjestelmien ansiosta saada uudenlaisia ilmenemismuotoja.

3. Mitkä ovat mielestänne kolme keskeisintä sisältöä/teemaa kaupan toimialan rakennemuutoksessa?

Kilpailu- ja kuluttajaviraston näkemyksen mukaan kolme keskeisintä sisältöä/teemaa kaupan toimialan rakennemuutoksessa ovat digitalisaatio ja alustatalous, ilmastonmuutos sekä kuluttajakäyttäytymisen muutokset ja asiakaslähtöisyys.

4. Millaisia vaikutuksia mielestänne koronaviruspandemia taikka sen kaltaiset yllättävät toimialaa merkittävästi ravastelevat muutostilanteet tuovat kaupan toimialalle?

Koronaviruspandemia tuo merkittäviä muutoksia kaupan toimialalle, sillä kuluttajat eivät liiku ja heitä myös kielletään liikkumasta. Koronaviruspandemian aikana päivittäistavarakauppa on toiminut kannattavasti ja lähes kaikki muut kaupan toimialat ovat kärsineet. Toisaalta äkilliset muutokset markkinoilla ovat kannustaneet kaupan alan toimijoita kehittämään tuotteiden jakeluun liittyviä

toimintatapojaan ja hyödyntämään digitalisaation luomia mahdollisuuksia omassa liiketoiminnassaan aiempaa monipuolisemmin.

5. Miten valtiovalta voi mielestänne tukea kaupan toimialan rakenteiden kestävyttä ennakoivasti yllättävissä muutostilanteissa (esimerkiksi koronaviruspandemian kaltaiset tilanteet)?

Valtiovalta voi ennakoivasti pohtia lupakäytäntöjään koronaviruspandemian ja muunlaisten yllättävien muutostilanteiden varalle.

6. Miten digitalisaatio tulee näkemyksenne mukaan muuttamaan asiakassuhdetta, markkinointia ja arvoketjuja? Onko painopiste siirtymässä tavaroista palveluihin?

Elinkeinonharjoittajat pystyvät keräämään asiakkaistaan paljon dataa, jota pystytään hyödyntämään kuluttajille suunnatussa täsmämarkkinoinnissa. Tähän liittyy keskeisesti kuluttajan oikeus yksityisyyteen sekä kuluttajan oikeus päättää omien tietojensa käytöstä. Vertailusivustot ja kilpailuttamispalvelut mahdollistavat kuluttajille erilaisten tavaroiden ja palveluiden vertailun.

Suurten tavaravirtojen entistä parempi hallinta ja optimointi on mahdollista digitaalisten järjestelmien avulla. Tavarakaupassa digitaaliset järjestelmät ovat kuitenkin apuväline, sillä tavaroiden tulee fyysisesti liikkua paikasta toiseen.

Digitalisaation seurauksena koko arvoketjussa syntyy myös merkittävä määrä tuote- ja tavarantoimittajakohtaista tietoa tuotteiden alkuperästä, liikkeistä ja menekistä. Tiedon omistajuuteen ja jakamiseen liittyy paljon avoimia kysymyksiä, joihin myös valtiovaltan tulee väistämättä ottaa kantaa. Tiedon jakaminen voi luoda tehokkuushyötyjä koko arvoketjussa, mutta se voi toisaalta lisätä markkinoiden läpinäkyvyyttä keinotekoisella ja markkinoiden toimivuuden kannalta haitallisella tavalla. Toisaalta suuret tietomäärät voivat mahdollistaa kokonaan uusien palveluiden kehittämisen.

Tulevaisuusselon valmistelu

7. Mitä tulee mielestänne huomioida kaupan tulevaisuusselonteon valmistelussa?

Kilpailu- ja kuluttajavirastolla ei ole tältä osin kommentoitavaa.

Muuta huomioitavaa

8. Muut mahdolliset kommentitinne.

Kilpailu- ja kuluttajavirastolla ei ole muuta kommentoitavaa.

Pääkkönen Jussi
Kilpailu- ja kuluttajavirasto